T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/257
KARAR NO : 2023/417
KARAR TR : 19/06/2023

ÖZET: Çifte vatandaşlığa sahip olan davacının Türkiye nüfus kayıtlarında M.olarak yer alan adının *M.* olarak değiştirilmesine karar verilmesi istemiyle açtığı davanın ADLİ Y A R G I YERİNDE yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M.E'na velayeten annesi V. E
Vekili : Av. H. E. D
Davalı : İçişleri Bakanlığı- Nusaybin Kaymakamlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, 01/12/2005 doğumlu, hem Türk hem Irak vatandaşı olan müvekkilinin, doğduktan hemen sonra annesiyle birlikte Irak'ın Zaho kentine yerleştiğini, yaşantısına, eğitim hayatına orada devam ettiğini, Türkiye'deki nüfus kayıtlarında ismi her ne kadar M.olarak gözükse de fiilen yaşadığı Irak'ta isminin M.olduğunu, tüm çevresi tarafından da bu isimle tanındığından büyük zorluklar yaşadığını, babası ve birçok akrabasının burada yaşaması sebebiyle Türkiye'ye rahatça gelip gitmek istediğini ancak isminin her iki ülkede farklı olması sebebiyle sınır kapısında sorunlarla karşılaştığını ifade ederek, müvekkilininnüfus kayıtlarında M.olan isminin*M.*olarak değiştirilmesi ve nüfusa tesciline karar verilmesi istemiyleadli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **NusaybinAsliye Hukuk Mahkemesi 08/06/2021 tarih ve E.2021/178, K.2021/448 sayı**le, HMK'nın 114/1-b ve 115. maddesi hükümleri uyarınca yargı yolu caiz olmadığından davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmaksızınkesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"Dava, isim düzeltilmesi talebine ilişkindir.

Davacı tarafın dava dilekçesi incelendiğinde, davacının Türkiye nüfus kayıtlarında M.olarak geçen isminin Irak'ta ki kayıtlara göre M.olarak düzeltilmesi sebebiyle iş bu davayı açtığı anlaşılmaktadır.

Davacı, kendisinin hem Türk Vatandaşı hem de Irak Vatandaşı olduğunu isim düzeltilmesini karar verilmesini talep etmiştir.

"5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun "Çok vatandaşlık" başlıklı 44. maddesinde "Herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan kişilerin, bu durumlarına ilişkin belgeleri ibraz etmeleri ve yapılacak inceleme sonucunda kayden aynı kişiler olduklarının tespiti halinde, nüfus aile kütüklerindeki kayıtlarına çok vatandaşlığa sahip olduklarına dair açıklama yapılır. " hükmüne yer verilmiş, aynı Kanun'un 46. maddesine dayalı olarak çıkartılan Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in 80. maddesinde aynı doğrultuda düzenleme yer almış, 83/1. maddesinde "Herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan ve form dilekçe ile nüfus müdürlüklerine ya da dış temsilciliklere bildirimde bulunan Türk vatandaşlarının çok vatandaşlık işlemleri nüfus müdürlüklerince yürütülür." düzenlemesine yer verilerek devamı fıkralarda çok vatandaşlığa ilişkin bildirimlerde nüfus müdürlüklerince yapılacak işlemler ve uygulanacak esaslar açıklanmıştır.

Hemen belirtilmelidir ki, Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'te "çok vatandaşlık", bir kişinin Türk vatandaşlığından başka bir ya da birden fazla vatandaşlığa sahip olması olarak tanımlanmış, aynı Yönetmelik'in "Çok Vatandaşlığa sahip olan kişilerin tescili" başlıklı 51. maddesinde "Türk vatandaşlığını muhafaza kaydıyla yabancı devlet vatandaşlığına geçmesine veya izin almaksızın kazanmış olduğu yabancı devlet vatandaşlığının yanı sıra Türk vatandaşlığını korumasına izin verilen ya da iradesi dışında yabancı devlet vatandaşlığını kazanmış kişilerin bu durumları bildirim formuna dayanılarak diğer kişisel durum değişiklikleri alanına işlenir." hükmüne yer verilmiş, 52. maddesinde çok vatandaşlığa sahip olan kişilerin nüfus olaylarının tescilinde uyulacak usul ve esaslar

belirtilmiştir." (Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1.Hukuk Dairesi 2020/108 Esas- 2020/114 Karar sayılı, 2020/31 Esas-2020/ 58 karar sayılı ilamları)

Davacının hem Türk, hem de Irak vatandaşı olduğu davacının çok vatandaşlılığa sahip olduğu çok vatandaşlılık halinde kayıtların tutulmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen 5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 44. maddesi ilgili Yönetmelik'in 80. ve devamı maddeleri ile Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik 51 ve devamı maddeleri uyarınca eldeki dava dosyasının kayıtlardaki uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olduğu, bu sebeple idari iş ve idareye verilmiş bir görev olduğu anlaşılmaktadır. 6100 sayılı HMK'nin 114/1 -b ve 115. maddesi hükümleri uyarınca davanın yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle dava şartı noksanlığı gereğince HMK'nın 115. maddesi gözetilerek yargı yolu caiz olmadığından davanın usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki gibi hüküm kurma yoluna gidilmiştir.

HÜKÜM:Ayrıntısı yukarıda açıklandığı üzere;

1-HMK114/1-b ve 115. maddesi hükümleri uyarınca yargı yolu caiz olmadığından davanın dava şartı yokluğu nedeniyle USULDEN REDDİNE..."

3. Davacı vekili bu kezaynı gerekçelerle, Nusaybin Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açtıkları davanın08/06/2021 tarihindeyargı yolunun caiz olmaması sebebiyle reddedildiğini,kayıtlardaki uyuşmazlıkların giderilmesi istemiyle Nusaybin İlçe Nüfus Müdürlüğü'neyazılı başvuru yaptıklarını ancak başvurularının18/11/2021 Tarih ve E-28293777-113.1-2049 Sayı ile reddedildiğini ifade ederek, anılan işlemin iptaliistemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Mardin 1. İdare Mahkemesi 09/03/2023 tarih ve E.2021/2743 sayi**le, davanın adli yargıda görülmesi gerektiği sonucuna varıldığından, 2247 sayılı Kanunun 19. maddesi uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığı çıkarılmak üzere Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, davanın incelemesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlık, her ne kadar Asliye Hukuk Mahkemesince dosyasının kayıtlardaki uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olduğu, bu sebeple idari iş ve idareye verilmiş bir görev olduğu şeklinde değerlendirilmiş ise de yukarında yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde davacının talebine konu düzeltmenin mevzuatta yer verilen maddi hata kapsamında kalmadığının açık olduğu, bu durumda da işbu davanın adli yargıda görülmesi gerektiği sonucuna varıldığından, davanın görev yönünden reddedilmesi gerekmektedir."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

5. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için ayıplan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

6. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun *"Adın değiştirilmesi"* başlıklı 27. maddesi şöyledir:

" Adın değiştirilmesi, ancak haklı sebeplere dayanılarak hakimden istenebilir.

Adın değiştirildiği nüfus siciline kayıt ve ilan olunur

Ad değişmekle kişisel durum değişmez.

Adın değiştirilmesinden zarar gören kimse, bunu öğrendiği günden başlayarak bir yıl içinde değiştirme kararının kaldırılmasını dava edebilir. "

7. *"Düzeltme"* başlıklı 39. maddesi şöyledir:

"Mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamaz."

8. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun *"Kayıt düzeltilmesi"* başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"(1) Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddi hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir.

(2) Aile kütüklerindeki din bilgisine ilişkin talepler, kişinin yazılı beyanına uygun olarak tescil edilir,

değiştirilir, boş bırakılır veya silinir."

9. *"Nüfus davaları"* başlıklı 36. maddesi şöyledir.

"(1) Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usûllere uyulur:

a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları (..) nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

b) (Değişik: 19/10/2017-7039/9 md.) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir.

c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.

(2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlıkça incelenip sonuçlandırılır."

10. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun *"Çok vatandaşlık"* başlıklı 44. maddesi şöyledir:

"Herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan kişilerin, bu durumlarına ilişkin belgeleri ibraz etmeleri ve yapılacak inceleme sonucunda kayden aynı kişiler olduklarının tespiti halinde, nüfus aile kütüklerinde kayıtlarına çok vatandaşlığa sahip olduklarına dair açıklama yapılır."

11. Aynı Kanun'un 46. maddesine dayalı olarak çıkartılan Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin *"Ad ve soyadın tescili"* başlıklı 74. maddesi şöyledir:

"(1) Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvuruda bulunan yabancılar Türkçe ad ve soyadı alabilir. Ancak kendi ad ve soyadlarını muhafaza etmek istedikleri takdirde kişinin ad ve soyadı 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki hakkında Kanun gereğince Türk harfleri ile yazılır ve aile kütüğüne tescil edilir. Konulan ön adlar iki adı geçmemek üzere ve kısaltma yapılmadan yazılır.

(2) Soyadı alınmasında Soyadı Nizamnamesinde belirtilen esaslar gözönünde bulundurulur. Soyadı tek kelime halinde yazılır. Ad ve soyadında çizgi, tire, nokta gibi işaretler kullanılmaz."

12. *"Çok vatandaşlığa ilişkin bildirimlerde nüfus müdürlüğünce yapılacak işlemler ve uygulanacak esaslar"* başlıklı 83. maddesi şöyledir:

"(1) Herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan ve form dilekçe ile nüfus müdürlüklerine ya da dış temsilciliklere bildirimde bulunan Türk vatandaşlarının çok vatandaşlık işlemleri nüfus müdürlüklerince yürütülür.

(2) Bildirim üzerine nüfus müdürlüğünce, ilgili kişilerin nüfus kayıtlarında yer alan adı, soyadı, doğum tarihi ve cinsiyet bilgileri ile sahip oldukları diğer devlet vatandaşlığını gösteren belgelerde yer alan kimlik bilgileri karşılaştırılır.

(3) Yapılan karşılaştırma sonucunda kimlik bilgilerinin uyması halinde ilgili veri giriş formu düzenlenir ve nüfus kaydına gerekli açıklama yapılır. Çok vatandaşlığa ait bildirim formuna diğer olaylar kütüğünden numara verilir ve dayanak belgeleri ile birlikte muhafaza edilir.

(4) Kimlik bilgilerinin farklı olması halinde bu kişilerin talepleri reddedilir.

(5) Yabancı devlet vatandaşlığının kazanılması sırasında yabancı ad ve soyadının seçildiğini gösteren yetkili makamlarca verilmiş belge ibraz edilmesi halinde, çok vatandaşlık işlemi yapılan kişinin nüfus kaydına almış olduğu yabancı ad ve soyadı da işlenir.

(6) Çok vatandaşlığa sahip olduğu halde bu yolda bildirimde bulunmayan Türk vatandaşlarının diğer devlet vatandaşlığı ile yapmış oldukları nüfus olayları, nüfus kayıtlarına işlenmez. "

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Ali ÖZGÜR'ün katılımlarıyla yapılan 19/06/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile

dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

15. Dava,hem Türkhem de Irak vatandaşı olan davacının, Türkiye nüfus kayıtlarında M.olarak geçen isminin Irak'taki kayıtlara göre M.olarak düzeltilmesi istemiyleaçılmıştır.

16. Dava dosyalarının incelenmesinden, 01/11/2004 doğumlu davacı M.E'nun hem Türk hem de Irak vatandaşı olduğu, davacının Irak'taki isminin Türkiye'dekinden farklı olarak M.olmasından kaynaklı zorluklar yaşandığı bu sebepten dolayı Türkiye'deki kayıtlı isminin M.olarak değiştirilmesi istemiyle Nusaybin Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açıldığı, anılan Mahkemece 08/06/2021 tarih E.2021/178, K.2021/448 sayı ile, *"eldeki dava dosyasının kayıtlardaki uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olduğu, bu sebeple idari iş ve idareye verilmiş bir görev olduğu"* gerekçesiyle davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verildiği; bunun üzerine davacının vekili tarafından, bu Mahkeme kararıda gerekçe gösterilerek, müvekkilinin Türkiye'deki isminin Irak kayıtlarındaki ismi olan M.olarak değiştirilmesi talebiyle, 15/11/2021 tarihinde Nusaybin İlçe Nüfus Müdürlüğü'ne başvurulduğu, anılan İdare tarafından *"5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca, "Nüfus Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği" 08.10.2021 tarihli Nüfus Mevzuatının Uygulamasına İlişkin Açıklamanın, 30.1.2. maddesinde "Dayanak belgelerindeki bilgilerin aile kütüklerine işlenmesi sırasında yapılmış bir maddi hata söz konusu değil ise aile kütüğünün herhangi bir kaydında düzeltme veya değişiklik, mahkeme kararı ile yapılır." hükmü yer almaktadır./ Bu kapsamda: yukarıda belirtilen mevzuat hükmü uyarınca, adı geçen M.E'nun M.olan adının M.olduğuna ilişkin mahkeme kararı alınmadıkça idarece yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır.*"denilmek suretiyle 18/11/2021 tarih ve 2049 sayılı işlemin tesis edildiği ve bunun üzerine davacının vekili tarafından buişlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açıldığıanlaşılmaktadır.

17. Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde; 4721 sayılı Kanun'un 39. maddesinde, mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamayacağı hükme bağlanmış; 5490 sayılı Kanun'un 35. maddesinde, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydının düzeltilemeyeceği; 36. maddesinde, nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarının asliye hukuk mahkemesinde açılacağı kurallarına yer verilmiş olduğu; nüfus davalarına yönelik olarak yerleşik içtihatlarda, nüfus kütüğünde bulunan bir kaydın baştan itibaren hatalı olduğu iddiasına dayalı davaların *"kayıt düzeltme"* davası olarak kabulü ile söz konusu hataların hükmen adli yargı yerince düzeltilmesi gerektiğinin belirtildiği; bakılan uyuşmazlığın da, Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte açıklanan kaydın düzeltilmesi kapsamında değerlendirilebileceği açıktır.

18. Bu durumda davacının işbu davadaki isteminin haklı nedene dayalı adın değiştirilmesi niteliğinde olduğu ve yukarıda yer verilen 5490 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca davaya konu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak; Mardin 1. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Nusaybin Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/06/2021 tarih ve E.2021/178, K.2021/448 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B.Mardin 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile NusaybinAsliye Hukuk Mahkemesinin 08/06/2021 tarih ve E.2021/178, K.2021/448 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

19/06/2023 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nigün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye